

ලෝකයේ ඉතාම පෝෂාදායී පලතුරකි අලි ගැට පේර

ඉංග්‍රීසියෙන් 'ඇවකාඩෝ' හෝ 'ඇලිගේටර් පෙයාර්' (පර්සියා ඇමරිකානා) යනුවෙන් හඳුන්වන අලි ගැට පේර ලෝකයේ ඇති ඉතාම කදිම පළතුරු වර්ගයක් වේ. මධ්‍යම ඇමරිකානු රටවල ජනතාව ගේ අතීතයේ පටන් ප්‍රධාන ආහාරයක් වූ මෙය දැන් කැලිපෝනියාව, ෆ්ලොරිඩාව, කියුබාව, ආර්ජන්ටිනාව, දකුණු අප්‍රිකාව, බ්‍රසීලය, චීලී, මෙක්සිකෝව, හවායි සහ ඕස්ට්‍රේලියාව යන රටවල වාණිජමය පදනමක් මත වඩනු ලබයි.

පෝෂා පදාර්ථ

අලිගැට පේර ලෝකයේ ඉතාම පෝෂාදායී පලතුරු වර්ගයකි. මෙහි ලොදු හැන්දකින් ගෙන තනිකර හෝ ලුණු, ගම්මිරිස් සහ විනාකිරි යොදා අනුභව කරනු ලැබේ. සමහරක් දෙනා සීනි හෝ හකුරු සමඟ එය අනුභව කිරීමට කැමැත්තක් දක්වයි. ඉන්දු නිසියාවේ එය කෝපි හා මිශ්‍ර කර බීමක් ලෙස භාවිතා කෙරේ. මෙහි ලොදු පහක සඳහන් පෝෂා පදාර්ථයන්ගෙන් සමන්විතය.

මේදය - සියයට 03 - 30 දක්වා
 ප්‍රෝටීන - සියයට 01 - 04 දක්වා
 ජලය - සියයට 65 - 80 දක්වා

මෙයට අමතරව එය විටමින් ඒ, බී, ඊ වලින් පොහොසත් වන අතර බනිජ ද්‍රව්‍ය බොහෝ ගණනාවකින් ද සමන්විත වේ. මෙහි අඩංගු මේදය ඉතා පහසුවෙන් ජීරණය කරවා ගත හැකි අතර, පළතුරු, ඉතාම ඉහළ කැලරි වටිනාකමකින් ද යුක්ත ය. එහි ශ්‍රේණි 100 ක කැලරි වටිනාකම 60-124 පමණ වේ.

ජන්ම භූමිය

උද්භිද විද්‍යාත්මකව අලිගැට පේර වල ජන්ම භූමිය මධ්‍යම ඇමරිකාව යයි සැලකෙන අතර, මැක්සිකෝවේ දුනට අවුරුදු 7,000 කට අතීතයේ කිබූ ජනාවාසවල පාෂාණ භූත ද්‍රව්‍ය අතර අලිගැට පේර ඇට හමු වී ඇති බවට වාර්තා වී ඇත. මුල්ම ස්පාඤ්ඤ ගවේශකයෙකු ගේ වාර්තාවල මැක්සිකෝවේ සහ පේරුවල අලිගැට පේර ගැන සඳහන් වී තිබේ. මේවා ක්‍රි: ව: 1,650 දී පමණ ජැමෙයිකාවට හඳුන්වා දී ඇත. මෙය නිවර්තනික රටවල පැතිරී යාම ඊට බොහෝ කලකට පසුව සිදු වී ඇත. ස්පාඤ්ඤ ජාතිකයින් මෙම පළතුරු කැනරි දූපත්වලට හඳුන්වා දී ඇති අතර, මූරිසී දූපත්වලට හඳුන්වා දෙන ලද්දේ 1780 දී පමණය. එක් එක් කාල ගුණික තත්වයට අනුරූපව මෙහි විවිධ වර්ග නිවර්තනික හා උප නිවර්තනික රටවල වැවෙන්නා වූ නමුත් එය ආසියා කරයට පැතුරුණේ 17 වැනි ශත වර්ෂයේ මැද භාගයේ දී ය.

වගා කරන ප්‍රධාන වර්ග

මුල් කාලයේ දී අලිගැට පේර වෙළඳාමට මූලික වශයෙන් වර්ග තුනක් අයත්විය. ඒවා නම් ඇමරිකානා, ගවුනමාලියන්සිස් හා හා ඩිරයිම්පෝලියා දැන් මේවා ප්‍රධාන පාරිසරික තත්ව අනුව ගැඩ ගැසි ඇති වර්ග ලෙස සැලකේ.

මැක්සිකන් වර්ගය: මෙහි ජන්ම භූමිය මැක්සිකෝව වන අතර, එහි කොළ සුවිද වත්ය. පලතුරක ප්‍රමාණය ශ්‍රේණි 225 ක් හෝ ඊට වඩා අඩු වන අතර, පොත්ත සිතියුය. බීජය සැහෙන්නට ලොකු ය. ලොදයේ 30% ක් පමණ වූ ඉහළම මේද ප්‍රමාණයක් දක්නට ඇත්තේය. මෙය ශීත දේශ ගුණයට ඔරොත්තු දෙන මුත්, අනිකුත් වර්ග සමඟ පරාග පෝෂණය සඳහා හැරෙත්

නට වාණිජමය වටිනාකමකින් තොරය. පලතුරු මේරීමට මාස 6-8 ක් පමණ ගතවේ

ගවුනමාලා: මෙම වර්ගයේ ජන්ම භූමිය වී ඇත්තේ මධ්‍යම ඇමරිකාවයි. එනමුත් ඊට සමානවූ වල් අලිගැට පේර පරම්පරා වක් ගවුනමාලාවෙහි දක්නට ලැබේ. මේ වර්ගයේ පලතුරු මැක්සිකෝ වර්ගයට වඩා විශාලය. එකක් සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රේණි 450-700 අතර, දිගු නැටි වලින් යුතුය. පොත්ත සනකමින් යුතු වන අතර, බොහෝ විට ගැටි සහිත ය. බීජය කුඩා වන අතර ලොදු වලින් සියයට 8-15 පමණ මේදය අඩංගු ය. මැක්සිකන් වර්ගය තරම් ශීතලට ඔරොත්තු දෙන්නේ නැත. පලතුරු පැසීමට මාස 9-12 පමණ ගත වේ.

බටහිර ඉන්දීය: මේ වර්ගය මධ්‍යම ඇමරිකානු පහත් ප්‍රදේශවලට දේශීය වූ වර්ගයකි. අනිකුත් වර්ගවලට වඩා මේ වර්ගය කොළ ලා පැහැතිය. කෙටි වූ නැටි සහිතව ඇති වන ගෙඩි විශාල නමුත් ගවුන මාලා වර්ගයට වඩා කුඩා ය. මල් ඇති වී

පේරාදෙණිය උද්භිත උද්‍යානයේ අධිකාරී
ඩී. ටී. ඒකනායක මහතා
 විසිනි.

මාස 6-9 කට පසු ගෙඩි පැයේ. පොත්ත සිතියු වන අතර, හමක් බඳුය. බීජය විශාල වන අතර, අභ්‍යන්තර කුහරයේ වෙන් වී පවතී. මෙම වර්ග අතර ඉතාම අඩු ප්‍රමාණයක් මේදය ඇති මෙහි එය සියයට 3-10ක් අතර වේ. උෂ්ණ නිවර්තනික රටවල පහත් බිම් වලට ඉතා ම සුදුසු අලිගැට පේර වර්ගය මෙය ය.

වාණිජමය වගාවන් උදෙසා මෙම වර්ග තුනේ දෙමුහුන් වැදගත් ය. දෙමුහුන් කිරීමෙන් හා තේරීමෙන් වගාවට සුදුසු වර්ග 700 ක් පමණ දැන් බෝ කර ඇත. 'පුවර්ට' නමින් හැඳින් වෙන මැක්සිකන් වර්ගයේද, ගවුනමාලා යන වර්ගයේද දෙමුහුන් කැලී පෝතියාවේ වගා කෙරේ. මෙහි පලතුරක බර ශ්‍රේණි 225-450 ක් අතර වන අතර, ලොදයේ මේද ප්‍රමාණය සියයට 18-26 ක් අතර වේ. 'මේකන්' සහ 'හාස්' නමින් හැඳින් වෙන තේරීම මෙහි ප්‍රචලිත වෙමින් පවතී. වගා තේරීමක් වන 'පුලා' ගවුනමාලා වර්ගයක් වන අතර, මෙහි පලතුරක බර ප්‍රමාණය ශ්‍රේණි 160-470 ක් අතරවේ.

මෙහි මෙදය ප්‍රමාණය සියයට 12-15 අතරය. මෙය ජලෝරිඩාවේ වගා කෙරෙන ජනප්‍රිය අලිගැට පේර වර්ගය ය. මෙහි පොත්ත ලා කොළ පැහැයෙන් යුතු වන අතර, නිවර්තනික ප්‍රදේශවලට සුදුසු ය. ශ්‍රී ලංකාවේ හොඳින් පැතිර ඇති වර්ගය 'පොලොක්' ය. මෙය බටහිර ඉන්දීය වර්ගයකි. මෙහි විශාල පලතුරක් ගැම 840 ක් (කි. ග්‍රෑ. 1.4 ක් පමණ) බර වන අතර, මෙදය සියයට 3.4 ක් අතර වේ. මෙය සිසුයෙන් වැඩෙන වර්ගයක්වන අතර නිවර්තනික පහත් බිම වලට සුදුසු ය.

මේ හැම වර්ගයකම ක්‍රීඩා මුහුමකින් දියුණුකල වර්ග හවායිහි සහ කැලිපෝනියාවෙහි වගා කෙරේ.

දැනට කැලිපෝනියාවේ, ජලෝරිඩාවේ සහ හවායිවල කෙරී ගෙන යන බෝකිරීමේ හා තේරීමේ වැඩ සටහන් වල දී මූලික වශයෙන් සොයා බලන්නේ දේශීය තත්වයට ඇති සුදුසු බව ය. ක්‍රමවත් වැඩි අස්වැන්නක් ලබා ගත හැකි වීම, අවාරයේ පලතුරු නිෂ්පාදනය, පලතුරෙහි හැඩය සහ ප්‍රමාණය සමාජාතීය වීම, නැවත කිරීමට සහ ප්‍රවාහනයට සුදුසු වීම, සිතියු, තද කොළ පැහැති පලතුරු, කුඩා බිජ, ලොදය කෙඳි වලින් තොරවීම සහ කෘමී රෝග උවදුරුවලට ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය යනාදිය යි.

අලිගැට පේර සදු හරිත ගසක් වන අතර, මීටර් 15-20 දක්වා උසට වැඩේ. එනමුදු බද්ධ කළ පැල උසින් අඩු ය. කොළ සෙන්ටිමීටර් 5 ක් පමණ දිග වන අතර, වැඩිම වේගයෙන් සිදු වේ. මල් අතු අග පිරි පවතී. ඒවා ද්වි ලිංගික වන අතර, කහ පාටින් යුතුය. සුවදවත් ය. පලතුර විශාලය. මස් සහිතය. එක ඇටයකින් යුතුය. පළතුර සෙ. මී. 8-20 දක්වා දිග ය. ලොදය කහට හුරු කොළ හෝ කහ පැහැයෙන් යුතු වන අතර, බටර් වලට සමාන බවක් පෙන්වුම් කරයි. මේ හේතුව එයට 'බටර් පාව' යන නාමය යෙදීමට හේතු වී ඇත. ඇට සුදු හෝ රෝස පැහැයෙන් යුතුය.

මල්වල පරාගනය සිදු වන්නේ කෘමීන්ගෙනි. මල් ප්‍රජාපාපරිණතය. (ස්ත්‍රී ඉන්ද්‍රියයන් ඉක්මණින් මුහුකුරා යයි.) පළමු දින කලාකය (ස්ත්‍රී අංගය) පරාගනයට සුදුනම්ය. ඊට පසු මල හැකිලේ. දෙවන දින මල නැවත විවෘත වූ විට පරාග වැටේ. ඉන්පසු තවදුරටත් එය පරාගනය අවශ්‍ය වන්නේ නැත. මල් විවෘත වීම සහ වැසීමේ

කාල සීමාව වගා වර්ගයෙන් වර්ගයට වෙනස් වේ. 'පොලොක්' වර්ගයේ මල් පළමු දින හවස් යාමයේ විවෘත වන අතර, දෙවන දින උදය වරුවේ නැවත විවෘතවේ.

අලිගැට පේර මල් විශාල සංඛ්‍යාවක් ඇති වන නමුදු එයින් මෙරී ගෙඩි හැටියට ඇති වන්නේ සියයට 0.1 පමණ වේ. අනිත් පරාගනය සිදු කිරීමට දුෂ්කර කාර්යයකි. ඒ වෙනුවට යොදා ගත හැකි කදිම මහ වනුයේ මී මැස්සන් ඇති කිරීම ය. එයින් වැඩි පලතුරු ගණනක් හට ගැනේ. පරම් පරාවේ සමාජාතීය බව රැක ගනු උදෙසා ස්වයං සංභේදනය අවශ්‍ය වන්නේ නැත. එක් එක් ගසකට මී මැස්ස පෙටටියක් බැගින් තබා දැල් ගසා තැබිය යුතුයි.

අලිගැට පේර බිජවල ප්‍රෝහණය ශක්තිය ඒවා පලතුරෙන් ඉවත් කර සති 2-3 කින් නැති වී යයි. බිජයෙහි පිට පොත්ත ඉවත් කිරීමෙන් ඒවාට ඉක්මණින් පැල වීමට සැලැස්වීමට හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ අලිගැට පේර වගාව

ශ්‍රී ලංකාව අලිගැට පේර හදුන්වා දුන් දිනය කිව නොහැකි ය. දැනට මෙය ගෙවතු වගාවක් ලෙස තෙත් කලාපයේ මුහුදු මට්ටමින් මීටර 315-625 ටත් අතර ප්‍රදේශයේ වගා කරයි. මෙය මෙරට වතු පරිමාණයට වගා කිරීමට විශාල විභවතාවයක් ඇති අතර, එහි දී ප්‍රාදේශීය පරිසරික තත්වයට උචිත වර්ග තෝරා ගත යුතුවේ. මේ අන්දමින් මෙහි වගාව පහත් බිම්වලට පැතිර විය හැකි ය. මෙරට දැනටමත් වගා කෙරෙන වර්ග වලින් උචිත ඒවා තෝරා ගත හැකි අතර, සමාන දේ ගුණික තත්වයන් ඇති අනිකුත් රටවලින් ගෙන්වා අලිගැටපේර බෝ කිරීමේ වැඩ පිළි වෙලක් ද ආරම්භ කලයුතුව පවතී.

අලිගැට පේර පස් වර්ග ගණනාවක වගා ඊට කළ හැකි නමුත් පසෙහි ජලය රඳා පැවතීම දැරිය නොහැකිය. ලවණ ගතිය ද මෙම හෝගයට සුදුසු නොවේ. ගසෙහි දැව පහසු වෙන් කැඩෙන සුළු බැවින් අතු ඉක්මණින් බිඳී යා හැකි ය. එම නිසා වාණිජමය වශයෙන් අලිගැට පේර වගා කරන්නට සුළු බාධක ඇති කළයුතු වේ.

මෙය සාමාන්‍යයෙන් ඇටවලින් පැල කර ගනු ලැබේ. නමුත් වගා කෙරෙන වර්ග බෙහෙවින් හින්ත ජාතීයව ඇති වන නිසා විශාල පරිමාණ වගා වර්ධක ප්‍රචාරණයෙන්

ඇති කළ යුතුය. ගවුනමාලා වර්ගයෙහි අංකුරද දෙමුහුම් අංකුරද හැම දේශීය වර්ග වල සතුටුදායක ලෙස වැඩේ. ගවු නමාලා හා බටහිර ඉන්දීය වර්ගවල අංකුර වැඩීම සිසුය.

තවාන් කිරීම

බීජ පැල කරන ඒ ඒ පාත්තියේ පේලි වශයෙන් එකිනෙක අතර පරතරය සෙ. මී. 64 ක් ද, බීජ අතර සෙ. මී. 1.5 ක් පමණ පරතරයක්ද සිටින සේ තබා පස් වලින් වැසිය යුතුය. මේවාහි පැලවලට මාස 2-4 දක්වා වයස් වූ විට, තෝරා ගත් ක්ලෝන වල සෙ. මී. 5-6 දිග අග්‍රස්ථ අංකුර පැත්තකට බද්ධකළ හැකි ය. 'මිල්ඩ්' ක්‍රමයට බද්ධ කිරීම වුව ද කළ හැකිය. මෙම බද්ධ පැලවලට මාස 7-15 දක්වා වයස් වූ විට ඒවා පලතුරු වතු වලින් ගෙන යා හැකි ය.

පැල සිටුවීම

සාමාන්‍යයෙන් මේවා සිටුවන පරතරය මීටර් 6-12 අතර වේ. එය පැල වැඩෙන සිසුතාවය හා වර්ගය අනුව ය. මීටර් IXI වලවල් පැල කිරීම උදෙසා නිර්දේශ කෙරේ. පැල සිටුවීමට පෙර පසට හොඳින් දිරා ගිය ගොම හෝ කොම්පෝස්ට් පෝර කවලම් කළ හැකි ය. බීජවලින් සිටුවන ලද පැල අවුරුදු 5-6 ක අදි පල දරන අතර, වර්ධක ප්‍රරෝහන පැල ඊට වඩා හුඟක් කලින් පල දැරීමට පටන් ගනී. සමහරක් අලිගැට පේර වර්ග වර්ෂයකට දෙවතාවක් පල දරයි. සෘජුවවැඩෙන 'පොලක්' වැනි වර්ග වල මැද කඳ කප්පාදු කිරීමෙන් ගසට විහිද යාමට සැලැස් විය හැකිය. බෙහෙවින් පැරණි ගස් කපා නැවත පැල වීම සැලැස් වීම කළ හැකි ය. වැඩියෙන් නයිට්‍රජන් ඇතුළත් සුදුසු පෝර මිශ්‍රණයක් තරුණ ගසකට ග්‍රෑම් 450-700 ක් පමණ වන සේද, වයස්ගත ගසකට කි. ග්. 1.8-4.5 දක්වා යෙදීමෙන් ඒවා සශ්‍රීකව පවත්වා ගත හැකිය. 'පොටාෂ්' ගොවිපල වගා තත්වය වැඩි

දියුණු කරන අතර, වයරකට ගසකට සල්පේට් ඔෆ් පොටෑෂ් ග්‍රෑම් 450 ක් පමණ යෙදී මැනවි. ජෛන්ද්‍රිය පෝර යෙදීම බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනවත් වන අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ වැනි රටකට ආර්ථිකමය අතින් වඩාත් දායිදයකය. කොළවලට බෙහෙත් ඉසීමෙන් සින්ක් හා තඹ අඩුපාඩුකම්වලක්වා ගත හැකිය.

පල නෙලීම - ගබඩා කිරීම

පල නෙලා ගන්නා අවදියේ දී පැහැණු ගෙඩි සැහෙන කාලයක් ගසේ තැබිය හැකිය. නෙලා ගත යුත්තේ හොඳින් පැසී ඇති ගෙඩි පමණ ය. නොපැහැණු පලතුරු නෙලා ගැනීමෙන් අනතුරුව පැසීමක් සිදු නොවන අතර ඒවා, මාදු භාවයන් ද තොරවේ. ගෙඩි කඩන විට බීමට නොවැටෙන සේ කළ යුතුය. ඉන්පසුව සෙන්ටිග්‍රෙඩ් අංශක 26 පමණ උෂ්ණත්වයක් සමග දින 3-6 ක් ද, සෙ. ග්‍රෙ. අංශක 5 උෂ්ණත්වයක් යටතේ දින 30-40 පමණ ද ගබඩා කර තැබූවිට ඉදේ. වැඩි කලක් ගබඩා කර තැබීම උදෙසා සෙ. අංශක 3-7 දක්වා සුදුසුය. එසේ වුවද, පලතුරු බොහෝ කාලයක් ගබඩා කර තබා ගත නොහැක.

පලදාවේ සැහෙන විචල්‍යතාවයක් ඇති වන්නේ වුවද එක වාරයකට ගසකට පල තුරු 100-500 දක්වා ප්‍රමාණයෙන් බලා පොරොන්තු විය හැකි ය. කැලිපෝනියාවේ හොඳ පලතුරු වන්නක අක්කරයකින් කිලෝ ග්. 2700-5400 ක් පමණ ලබා ගන්නා බව වාර්තා වී තිබේ.

අලිගැට පේර වගාවට සෑදෙන ප්‍රධාන රෝගය මුල් කුණුවීම, ය. මේ නියා ගස් මැරී යයි. අනිකුත් රෝග නම් 'සර්කොස් පොරා' කොල පුල්ලි රෝගය, 'බලැක් ස්පොට්' සහ 'ඇන්ත්‍රැක්නොස්', කීඩාවන්, කොරපොතු කෘමීන්, පිටි මකුණන් ද මෙයට හානි පමිණුවයි. රෝග හා කෘමී උවදුරු සුදුසු පරිදි දිලීර නාශක සහ කෘමී නාශක යෙදීමෙන් වර්ධනය කර ගත හැකිය.